

PANORAMA

11 MEI 1944 - No. 10

LOSSE NUMMERS 16 CEN

SPAKENBURG

Teekening H. Giesen

Links: Een kenschetsend beeld van het Groene Erin, het land dat in het zuiden door den Golfstroom wordt bespoeld en dien-
tengevolge een bijna zuidelijk klimaat heeft. Palmen en sub-
tropische vruchten gedijen hier in de milde Atlantische lucht.

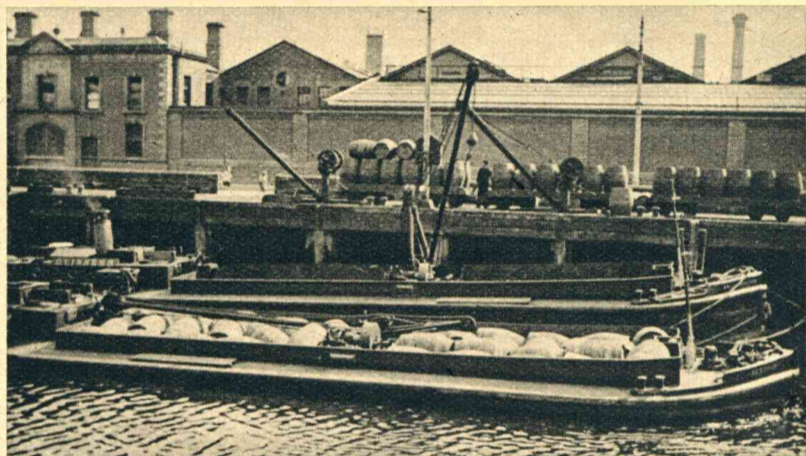
Een vredig stads-
beeld uit de Iersche
hoofdstad.

Ierland geïsoleerd

Hoewel in de onmiddellijke nabijheid van Engeland gelegen, heeft de vrij-
staat Ierland tot op heden hardnekkig geweigerd, op enigerlei wijze
deel te nemen aan de politiek der geallieerden.

Het gevolg is geweest, dat deze kleine staat door zijn grooten nabuur in een
volkomen isolement is gedrongen.

Het Groene Erin, aldus genoemd om zijn golvende groene weiden en omdat
het voor meer dan de helft aan den landbouw zijn bestaan dankt, draagt in
zijn natuurschoon en zijn stedenbouw een vrij duidelijk Engelsch karakter, waar-
van de op deze bladzijde bijeengebrachte foto's een interessant beeld geven.

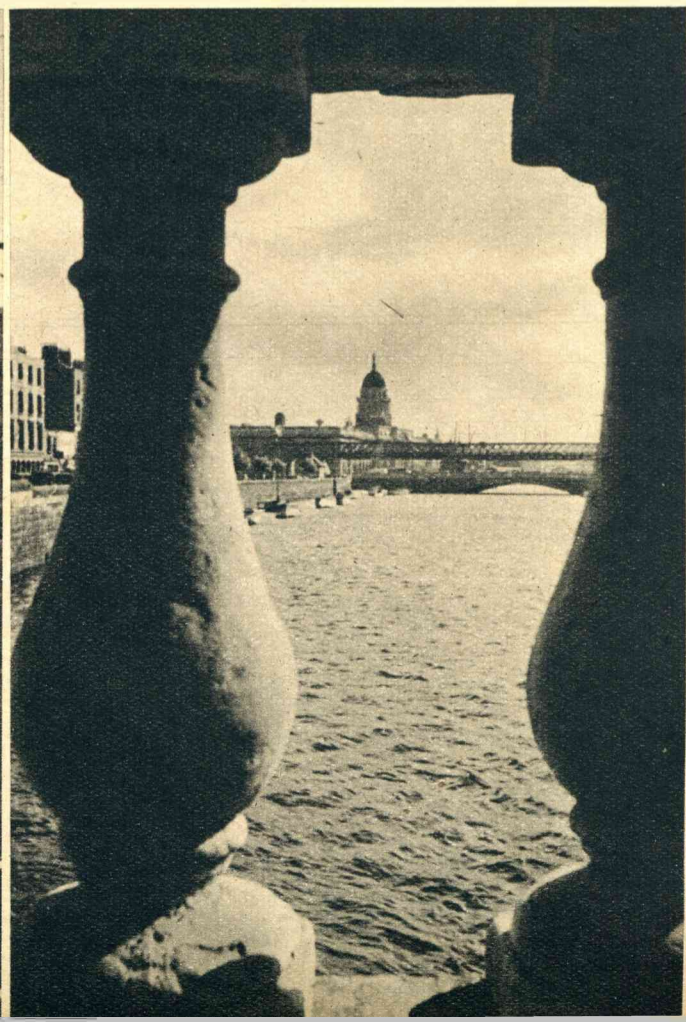

Een hoekje van de wereldbekende bierbrouwerij te Dublin, waar het Guinness-
bier gebrouwen wordt.

Op het groote plein te Dublin, te midden van het
drukke stadsgewoel van auto's en tramwagens,
staan de standbeelden der Iersche vrijheidshelden,
die eeuwenlang gevochten hebben voor de zelf-
standigheid van hun land.

Orbis-Holland

De Iersche hoofdstad
Dublin met haar voortref-
felijke natuurlijke haven
is gelegen aan de rivier
de Liffey.

ZIJN LEVENSDOEL

Het verhaal van een menschenleven

door Aart Wiltstijn

Het klingelbelletje van „De Volkswinkel” in de Donkere Steeg kreeg bijna geen rust. Telkens kwamen er weer nieuwe gegadigden voor de groene zeep, petroleum, zoute haring en andere artikelen, waarmee het winkeltje gevuld was.

„Kompelment van moeders en of oome Driek nog voor vijf cent hoofdpijnpoeder had.”

Het kleine meisje schoof een verfrommeld papiertje op de toonbank.

De oude Driek slofte uit het achterkamertje, waar hij juist een kopje troost genomen had, weer naar zijn standplaats.

„Zoo, Janneke, laat eens kijken.” Hij vouwde het papiertje open, waaruit eenige centen op de toonbank rinkelden.

„Driek, geef Janneke voor vijf cent gist mee en als het kan ook nog een flesch olie. Ik zal alles Zaterdag wel betalen,” stond er op gekrabbeld.

„Och mijn prulleke, geen poeders, maar gist. Gaat moeder pannekoeken bakken, Janneke?”

De bruine oogjes van het kind schitterden.

„Ja, oome Driek,” lachte het. Van Gastel nam een papiertje en woog op de ouderwetsche schaal een half ons gist af. Enfin, hij zou ook nog maar een flesch olie meegeven, die kindertjes hadden het zoo hard nodig.

„Voorzichtig, niet laten vallen. Dag, Janneke.”

Driek deed de deur achter het kind dicht. Driek van Gastel was al zoo grijs als een duif en zijn rug begon leelijk te krommen. Toch was hij zoo oud nog niet. Begin zestig. Maar Driek had hard gewerkt, ontzettend hard.

Het was weer even rustig in het winkeltje, een late zonnestraal scheen door het kleine winkelraam naar binnen. Driek ging eens even op het kleine trapje achter de toonbank zitten. Wat was hij toch moe, daar had hij vroeger nooit zoo'n last van gehad. Hij keek eens naar de heldblauwe Septemberlucht, het zonnetje koesterde zijn gerimpeld gelaat. Zijn gedachten vlogen jaren terug, naar zijn jeugd.

Zijn ouders hadden ook in dit winkeltje geploeterd. Toen hij twaalf jaar was, werd hij door zijn vader als loopjongen in de zaak opgenomen. Vader kon Driek zoo goed gebruiken. Hoe had hij niet verlangd om verder te mogen leeren, hij was zoo graag onderwijzer geworden. Meester was eens op een avond in het winkeltje verschenen. „Driek kan zoo buitengewoon goed leeren, het is erg jammer, dat u hem in uw kruidenierszaak neemt, Van Gastel,” had hij gezegd.

Maar het mocht niet baten, de oude Van Gastel volhardde bij zijn eenmaal genomen besluit.

Ruim twaalf jaar later was de zwarte begrafenisstoet tweemaal voor het winkeltje verschenen en had eerst vader en eenige maanden later moeder gehaald. Hij was toen ruim vierentwintig jaar en trouwde met Anna, de dochter van den schoenmaker uit deze buurt.

Weer een jaar later was hun zoon Eduard geboren. Dat was een feest in „De Volkswinkel” geweest. Wat een gelukkige tijd was dat toen en wat hielp zijn Anna hem toch altijd goed in den winkel.

Maar ook dit mocht niet van langen duur zijn. Eduard was nauwelijks zeven jaar en op de groote school, toen zijn moeder na een zeer korte, doch hevige ziekte bezweek. Och, wat was dat ontzettend vlug gegaan. Oude Driek veegde met den rug van zijn hand de tranen uit zijn oogen.

Een huishoudster had haar intrede gedaan in „De Volkswinkel”. Driek had toen den winkel alleen verder gedreven, maar veel lust om zijn zaak goed te behartigen had hij niet meer.

Op een Zondagavond had hij het plaatselijk dagblad gelezen. „Levensdoel” stond boven het Zaterdagavond-artikel. Ja, ieder mensch moest een doel in het leven hebben, dan kon hij bergen verzetten. Hierover had hij eens ernstig nagedacht en daarna was er weer nieuwe moed in hem gekomen.

Zijn zoon Eduard, dat was de toekomst, hij zou Eduard de kans geven, die hij zelf nooit gekregen had. Ja, Eduard zou mogen studeeren, als het kon zelfs veel studeeren. Van dat oogenblik af was hij met een ongekende energie aan het werk gegaan. Gewerkt had hij tot diep in den nacht. Zuinig geleefd, op het gierige af. Veel geld had hij gespaard, ja een flinke som geld. Daarna was de inspecteur van de verzekeringsmaatschappij bij hem gekomen en had hij een zeer dure studieverzekering voor Eduard gesloten.

Gelukkig kon Eduard ook goed leeren, bijzonder goed zelfs. Met de lagere school had hij nooit de minste moeite gehad en ook het gymnasium had hij vlot doorlopen.

Driek werd door de winkelbel uit zijn gedoezel opgeschrikt. Een schelle vrouwenstem riep: „Zeg, Driekske, geef mij eens gauw een gaspenning, mijn gas heeft het begeven. Schrijf maar even op, ik kom straks nog wel boodschappen halen.”

Och, die vervelende Kee ook met haar eenwig gezeur. Dit was reeds de zevende

keer, dat zij vandaag hier binnenviel. En dat was zelfs den geduldigen Driek toch te veel.

Daarna was de moeilijkste periode gekomen. Eduard was toen achttien jaar en zou voor arts verder studeeren. Hij ging naar Utrecht. Wat had dat een geld gekost, zijn studieverzekering was lang niet toereikend geweest. En hij had maar gewerkt en zich bijna alles ontzegd. Nooit een uitstapje, geen dure sigaren, slechts een goedkoop zakje pijntabak. Maar zijn opoffering was niet voor niets geweest. Nauwelijks vierentwintig jaar oud was de jeugdige arts van Gastel in „De Volkswinkel” verschenen. Dit was een hoogtepunt in Driek's leven geweest. Er waren zeer veel menschen uit de omgeving, ja zelfs uit de deftigste wijken gekomen en allen hadden hem en zijn zoon gelukgewenscht. Hij was toen bijna vijftig jaar oud, maar leek wel een man van zeventig. Dien dag zou hij echter nooit vergeten, hij had zich toen weer zelf jong gevoeld.

En zoo was de avond in het leven van kruidenier van Gastel gekomen en zijn rug kromde zich meer en meer.

Zijn lichaam groeide aardwaarts. Hij was thans ruim zestig en geheel versleten. Zijn zoon maakte het goed, specialist inwendige ziekten in Amsterdam.

„Kom, vader, ga bij mij inwonen,” had Eduard verleden week nog gezegd. Maar Driek was te zeer met zijn winkeltje vergroeid, het was hem te dierbaar geworden en hij leefde er nog met zijn herinneringen.

Ruim een jaar later stond de huishoudster achter de toonbank van „De Volkswinkel”. Driek lag in een bed in het achterkamertje. Zoo kon hij nog alles volgen.

„Een half pond koekjes, Jet,” riep een jonge meisjesstem, „wij hebben feest, klein broertje is jarig.”

„Nou, nou, gefeliciteerd hoor.” Jet woog een half pond allerhande af. „En moeder laat vragen hoe het met oome Driek is.”

Een glimlach verscheen op het pijnlijk vertrokken gezicht van Driek. Zoals de menschen nog met hem meeleeften! Maar ja, hij woonde hier ook al ruim zestig jaar.

Toch ging het de laatste maanden lang niet goed met hem, zoo'n erge pijn, het was bijna niet te verdragen. De huisdokter kwam dikwijls naar hem kijken, de laatste weken bijna iederen dag. Soms ging hij eens op zijn gemak naast Driek's bed zitten en maakte een praatje met hem. „Ja, uw zoon heeft het ver gebracht, Van Gastel, hij begint in de artsenwereld reeds naam te krijgen.”

Oude Driek's gelaat fleurde op, hij vergat dan een oogenblik de ondraaglijke pijnen.

„Ja, dat is een groote voldoening voor mij en het doet mij veel leed vergeten.”

Toen dokter Jacobsen zijn patiënt weer eens bezocht had, besloot hij dokter van Gastel in Amsterdam op te bellen, om hem een en ander over vader van Gastel te vertellen. Driek was er slecht aan toe, een vreeselijke ziekte, het kon onmogelijk nog erg lang duren.

Eduard beloofde spoedig te zullen komen. Hij nam vacantie en stelde voor een maand een plaatsvervanger aan. Met een beklemd gevoel ging hij huiswaarts. Hij had zelf veel ernstige patiënten, maar thans zijn eigen vader!

„Ting, ting, ting,” het winkelbelletje verkondigde de komst van een klant en Jet ging naar voren.

„Och, hemeltje, daar is warempel Eduard! En zoo onverwachts, daar zal vader van opkijken!”

De oude Van Gastel lag met een blijden glimlach te wachten, zijn bleke, magere handen bewogen zenuwachtig op het helderwitte laken.

„Zoo, vadertje, ik kom eens met een maandje vacantie thuis. Hoe vindt u dat?”

„Prachtig, mijn jongen, nu zal ik spoedig opknappen. Help jij je ouden vader maar eens.”

Met eenige moeite ging Driek rechtop in bed zitten.

„Zie je wel, je vader kan er desnoods nog wel uitkomen. Maar eerst zullen wij eens samen een kopje koffie drinken, wat jij, Eduard!”

Nog denzelfden avond onderzoekt dokter van Gastel zijn vader. De diagnose van den huisarts bleek maar al te juist te zijn. Vreeselijk, wat zou vader nog veel pijn lijden en daar kon hij totaal niets aan doen!

Hoogstens een morphinespuitje ter verzachting van de pijnen.

„En, Eduard, wat zeg jij er nu van? Jij hebt mij nog nooit teleurgesteld, mijn jongen. Probeer nu je ouden vader nog eens beter te maken.”

Eduard pakte enkele instrumenten bijeen, er zat een brok in zijn keel, zijn oogen brandden.

„Het zal wel meevallen, vader, ik zal mijn best doen,” sprak hij zachtjes.

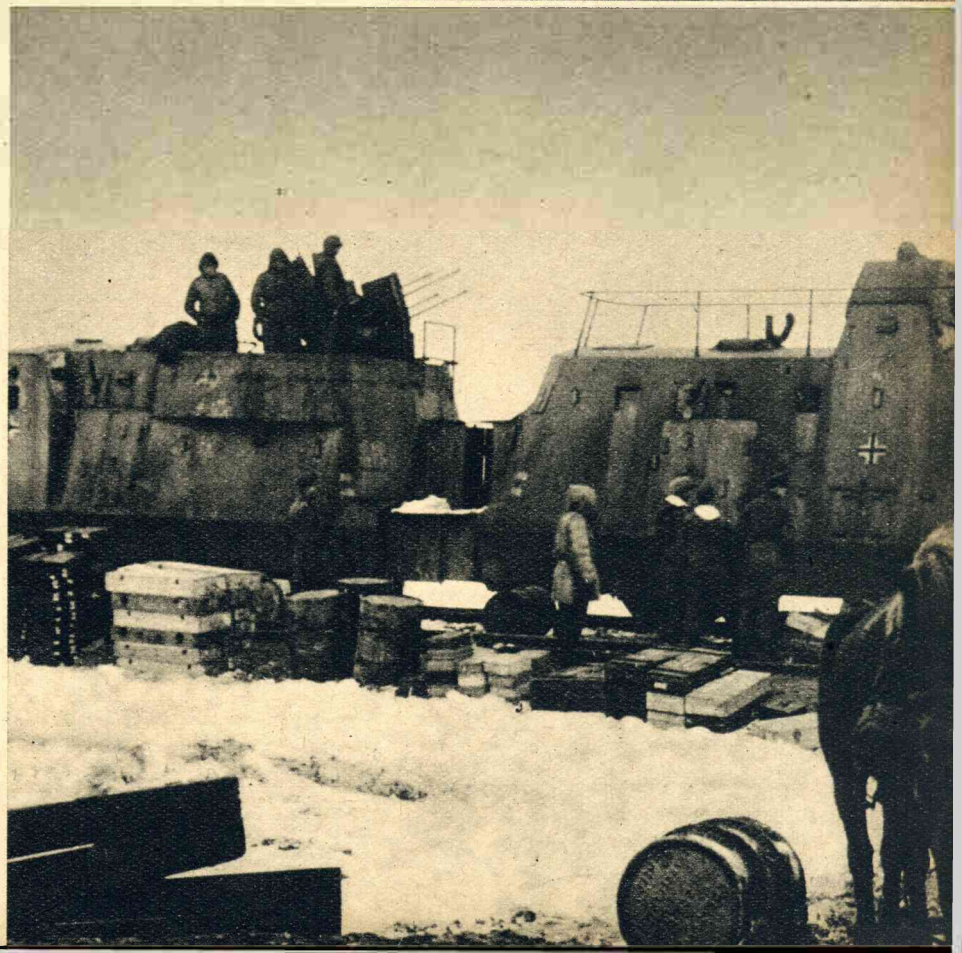
Over het sneeuwbedekte land naderen de Rata's, de Sovjetvliegtuigen. Voor korten tijd zoekt alles dekking, om den speurenden vijand geen kans te geven.

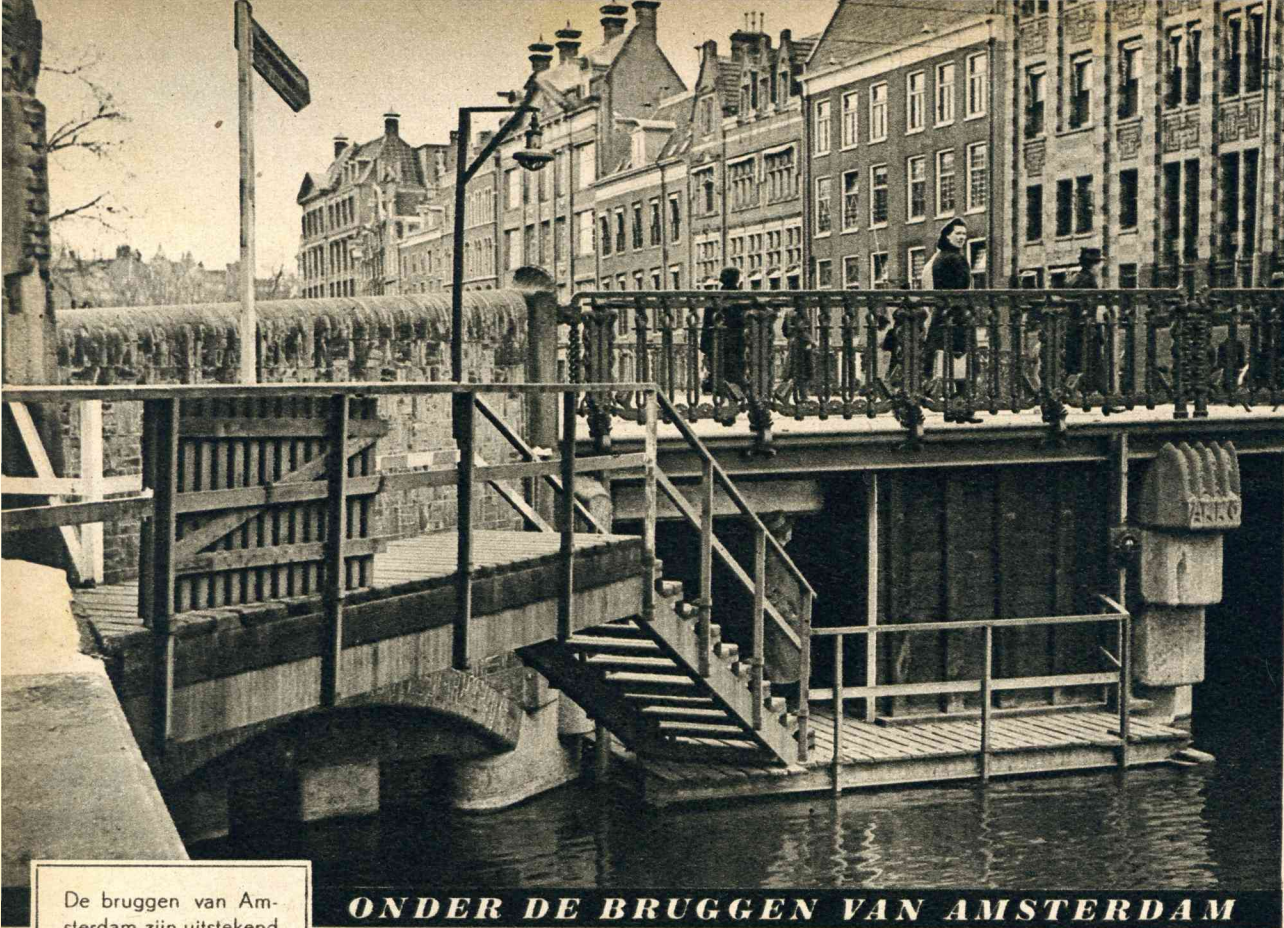
De strijd om Kowel

Een gevaarlijke situatie. Sovjetvliegtuigen naderen in scheer vlucht het dorp. Uit alle hoeken wordt op hen gevuld.

SS. Kriegsberichtler Slapak-O/H

Een pantsertrein ondersteunt met zijn veelzijdige bewapening het oprukken van de pantsertroepen.

ONDER DE BRUGGEN VAN AMSTERDAM

De bruggen van Amsterdam zijn uitstekend geschikt als schuilplaatsen tijdens luchtgevaar. Van de kade leidt een trap omlaag; het hek is open, de schuilplaats staat steeds ter beschikking van het publiek.

OPENBARE SCHUILPLAATSEN TEGEN LUCHTGEVAAR

Iedereen weet nu wel, dat Amsterdam veel bruggen rijk is. Men komt reeds tot een groot aantal bruggen dan menige stad in het geheel bezit, wanneer men de kaart van de hoofdstad bekijkt, zijn aandacht bepalend tot de drie grachten (Prinsen-, Keizers- en Heerengracht) van den beroemden gordel, welke in de Gouden Eeuw werd aangelegd, en tot de straten die deze grachten snijden. In de Jordaan zijn nog steeds grachten en bruggen, al zijn er verschillende grachten gedempt; Amstel en Rokin doorsnijden een groot gedeelte van de stad; dan is er nog Singel en Singelgracht, de lange lijn van de Kostverlorenvaart, de burgwallen in het oudste deel der stad, de kanalen en vaarten in oudere en nieuwe buitenwijken. Het heeft dan ook, dat Amsterdam meer bruggen heeft dan

Venetië, de afdeling Bruggen is stellig niet de kleinste en onbelangrijkste van Publieke Werken.

In dezen oorlogstijd doen de Amsterdamse bruggen dienst voor een doel, waaraan men tijdens het bouwen waarschijnlijk niet gedacht heeft: ze zijn ingericht als schuilplaatsen. Dat lag voor de hand. Ze bieden een uitstekende schuilgelegenheid, ze konden tegen naar verhouding lage kosten voor hun nieuwe bestemming ingericht worden. Want het voornaamste, het dak, was er reeds, namelijk het brugdek. Dat geldt ook van den binnenmuur der schuilplaats, waartoe de muur van het bruggehoofd dient, zoodat er alleen een flinke buitenmuur en een stevige bodem gemaakt moesten worden, plus een toegang, een trap, van den kademuur af.

gen over Singelgracht, Kattensloot en Kostverlorenvaart, van Haarlemmerplein tot Kinkerstraat, benevens de twee bruggen bij de nieuwe Markthallen, zijn namelijk voorzien van kelders, waar motoren en machinerie voor het openen en sluiten van de brug zijn opgesteld. Deze diepe betonnen kelders worden tijdens luchtalarm voor het publiek opengesteld. De machines zijn omgeven door houten schuttingen; de bruggen worden trouwens niet geopend, zoolang het luchtalarm duurt.

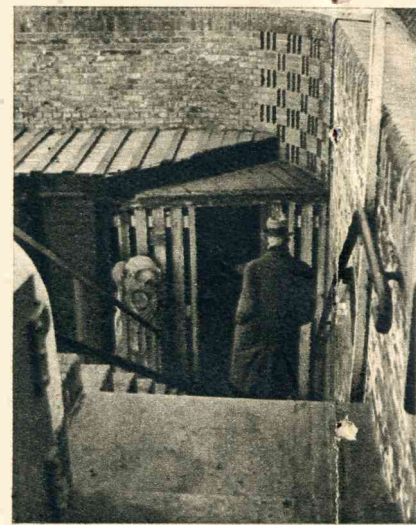

De schuilplaats onder een brug in de Vijzelstraat. Rechts, aan de zijde van het water, is een muur gemetseld, links ziet men den walmuur van de brug.

De houten schuilplaatsen, die aan boven- en een dikken aardden wal waren beschermd, waren Amsterdamse leug als speelplaatsen gebruikt dat hier en daar de beschuttende laag ge-

Niet alle bruggen van de hoofdstad waren voor het doel geschikt. Men begrijpt dat houten bruggen, zoolang ze hier en daar in Amsterdam nog liggen, bijvoorbeeld over den Oude Zijds Voor- en Achterburgwal, geen beschutting bieden. De beroemde hooge boogbruggen, welke men o.a. kan bewonderen op den Amstel en de Reguliersgracht, zijn evenmin geschikt als schuilplaats. Daarentegen zijn de bruggen in de Leidschestracht en de Vijzelstraat, die op gelijk niveau als de rijweg liggen, wel zeer geschikt. Deze werden dan ook onmiddellijk ingericht. Hetgeen eveneens voor de hand ligt. Genoemde straten zijn immers zeer drukke verkeersaders; hier meer dan elders is behoefte aan schuilplaatsen, terwijl de straten te smal zijn, om er bovengrondse schuilgelegenheden in te bouwen. De bruggen maakten dus een goede oplossing mogelijk; alle publiek, dat overdag deze straten bevolkt, vindt er tijdens luchtgevaar bescherming.

De brug schuilplaatsen (Amsterdam is de e heeft) zijn natuurlijk niet voldoende voor de noodige punten zijn bovengrondse schuilplaatsen van beton, deels van hout met een dikke het dak en langs de zijanten. Over die zand- gezegd worden, iets van minder prettigen aard ontdekt, d' het leuk spelen is in en op de sch deren klauveren er op en af, zij dollen er overh wilde op- en afspringen worden de wallen ni gevolg, dat bij verschillende schuilplaatsen slechts een mager bergje zand over is. Bov spelen niet gebleven. Hier en daar is men op vernielen gegaan, en dat heeft reeds zull vormen aangenomen, dat het talud zoo goe is, dat ook de houten ernstig bedreigd is. I Spaarndammerbuurt, dat de schuilplaats ge afgebroken.

Misschien is het kinderen te verwacht welke noodlottige ge kan hebben. Doch k hun spruiten niet in de schuilgelegenhede als speelplaats moge kunnen de volwasse niet verjagen, wanne maar zeker de se breken? Het gaat hi algemeen belang van ledereen, ook hij die laat spelen, kan, v tijdens luchtgevaar ondervinden, dat hi zoo bitter noodig he

De toegang tot onder een bascu Markthallen.

DE BLOEMENSTAD AAN HET SPAARNE: HAARLEM

U heeft," schrijft een lezer, „in Panorama al ettelijke oude steden in woord en beeld gebracht. Maar waar blijft Haarlem?" En inderdaad, hij heeft gelijk: waar blijft Haarlem? Haasten wij ons dit verzuim te herstellen. Want Haarlem, nietwaar, is geenszins de minste onder de Hollandsche steden. Wie hoorde er nimmer van het beroemde orgel in de Sint Bavo, van Lourens Jansz. Coster, van Frans Hals en Kenau Simons Hasselaer? Om nog te zwijgen van den Hout, de kleppende Damiaatjes, den Blinkert, waar Witte van Haem-

stede de Vlamingen in 't zand deed bijten, de Haarlemsche hofjes en zooveel andere vermaarde zaken. En is de overlevering juist, dan wordt te Haarlem onze moedertaal het zuiverst gesproken. U raakt echter weer ernstig aan 't twijfelen als u in het voetbalseizoen op een Zondagmiddag de conversatie beluistert op de jongentribune van het Haarlem-terrein...

Hoe oud is Haarlem wel? Tja, daar bestaat over, evenals trouwens over den naam. Vast staat, dat Floris II, bijgenaamd „de Vette", al in 1091 zijn hof te Haarlem hield en in 1245 schonk de bekende Willem II allerlei privileges, waardoor Haarlem officieel een stad werd. In feite was de nederzetting aan het Spaarne dit reeds, want al in 1155 is er sprake van een Zandpoort en schijnt de oude buurt een stadsmuur te hebben gehad.

Trouwens, in dien ouden tijd komt men de Haarlemmers ook al in de kronieken tegen en zij worden waarlijk met eere vermeld. Als

de verhalen juist zijn, dan hebben de poorters van Haarlem een groot aandeel gehad in de verovering van Damiate. Wilt u het niet geloovent, dan wijzen de Haarlemmers vol trots op hun stadswapen, vertoonende een zwaard, een kruis en vier sterren. Die sterren voerde Haarlem al van oudsher, maar het zwaard kreeg het na de inneming van Damiate in 1219 en de patriarch van Jeruzalem deed er nog een kruis bij.

Vechtersbazen zijn de Haarlemmers immer geweest, dat hebben ze bewezen tijdens het Spaansche beleg, toen ze het bijna zeven maanden lang uithielden tegen de bestorming van don Frederik en zijn veteranen. Dat beleg van Haarlem is bekend genoeg, een eerbiedwaardig getuige er van is nog immer in de Spaarnestad te vinden, te weten de Amsterdamse poort. In de dagen van het beleg heette het robuuste gebouw nog Spaarnwouderpoort en werd er meermaals geschermt. Die tweede naam kwam pas ter sprake toen in 1636 de trekvaart naar Amsterdam werd gegraven. Bij het poortgebouw voeren de trekschuiten af, uit dien tijd dateert dan ook de klok.

Wat heeft Haarlem nog meer aan oud stadschoon? Te veel om op te noemen. Ga naar de Groote Markt en ge hebt 't voor het kiezen. Naast de oude Sint Bavo met het sierlijke spitsje staat de Vleeschhal, een fraai voorbeeld van renaissance-bouw; in 1605 werd deze shepping van Lieven de Key in gebruik genomen. En dan niet te vergeten het stadhuis, eertijds gebouwd als grafelijk verblijf. Hier hebben vele eeuwen „de Halzen" gehangen, de kloeke schutters- en regentenstukken van Frans Hals, die later een onderkomen kregen in het bekende museum aan het Klein Heiligland en thans op een veilige plek betere tijden afwachten. Er is op de Markt nog een aardige Hooft-

wacht ook en te midden van dit architectonisch schoon staat een standbeeld van een ernstig heer met een letter A in zijn hand. U raadt het natuurlijk: het is de beroemde Lourens Jansz., die de boekdrukkunst uitvond en dat nog wel tijdens een wandeling met zijn kleinzoon in den Hout. Het zal in werkelijkheid wel een beetje anders zijn gegaan, vast staat echter, dat deze Haarlemmer een der eersten was, die met behulp van losse letters drukten. En sindsdien hebben er te Haarlem immer vermaarde drukkers gewoond.

Wie door Haarlem wandelt, ziet dat hij in een oude stad is. Overal in de binnenstad staan nog, tusschen veel leelijke van later, de pittige trapgeveltjes zoolals het bekende paar aan het Spaarne. Niet ver vandaar ligt het bekoorlijke Bakenessergraetje, dat nog maar juist de demping ontquam. En overal ontmoet men nog oude gevelsteenen, herinnerend aan den tijd toen de huizen namen droegen. Op die manier bleven een paar van die namen te Haarlem bewaard, zoolals „Inden Rosbaer" uit 1611 op de Botermarkt. Veel andere verdwenen en daar waren zeer curieuze bij. Wat denkt u van „De Vriesse Boterham", „De Haeche Fijne Hoet", „t Bonte Calff", „De Doove Coolmeter", „De Kalveren Dans", „Int Hanegecraij", „De Cleijne Conijnen", „De Verlooren Arbeijt" en meer van die benamingen, die eenmaal te Haarlem op uithangborden of gevelsteenen hebben geprikt?

Dé straat van Haarlem is de Groote Houtstraat, waar het behoorlijk druk kan zijn. Wie

op de Groote Markt begint en Houtstraat volgt, kan op 't eiterhand een alleraardigst kerkeren. Het werd gebouwd de Keyzer voor de Nieuwe Kerker door Jacob van Campen hem ziet: aan namen van beroem is in Haarlem geen gebrek. Wie doorloopt, komt op de Dreef, voor den Hout, het Paviljoen s gebouwd, daar in 1785 voor een damschen bankier neergezet. Napoleon zich in de Spaarnestad hij deze bank lijk als paleis

Op de Botermarkt: de gevelsteen „Inden Rosbaer" uit 1611.

er spijt van hebben. En buiten het feest voor den natuurliefhe velden, de duinen, het kronk Waarlijk, het is nog immer, Mander reeds voor eeuwen zo „Maer Haarlem heeft samen in Segh ick haer der eere (geen an Alles hetgeen een goede stat bet

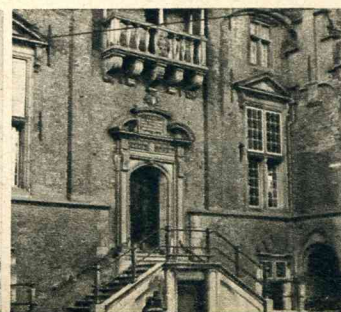
De gevels. aan het Korte S forsche Amsterdamse poort

Op de Groote Markt te Haarlem. De fraaie Vleeschhal, een hoekje van de oude Sint-Bavokerk en het standbeeld van een beroemd Haarlemmer: Lourens Jansz. Coster.

Oud Haarlem. De Damstraat met rechts het Waaggebouw. Bordes van Haarlems stadhuis.

Het imposante Teylers Hofje aan het

LAURIERGRACHT 23

VERVOLGROMAN DOOR HANS VERHOEVEN

Twee verdiepingen boven het jachtende leven van Johannesburg zat Pieter ter Hofstede lusteloos uit het raam te staren. Met zijn kin op zijn hand geleund keek hij neer op een der drukste straten van de goudstad, zonder iets bepaalds in zich op te nemen. Zijn andere hand was bezig een serie krullen, strepen en figuren zonder betekenis op een voor hem liggend bloecnotetvelletje te krabbelen.

Zijn gedachten namen hem zoozeer in beslag, dat hij als automatisch: „Dank u” zei, toen een kittig kantoormeisje hem de post kwam brengen, maar hij zou een seconde nadat de deur achter haar was dichtgevallen in ernstige verlegenheid zijn gekomen, als hij de vraag had moeten beantwoorden, welke van zijn assistenten hem de brieven had voorgelegd.

Zijn oogen dwaalden van het eene naar het andere punt, doch van wat op straat voorviel werd geen enkele bijzonderheid in zijn hersenen geregistreerd. Waarom zou hij er ook belangstelling voor hebben? Het uitzicht hield niets nieuws voor hem in: de inboorlingen in hun gevarieerde kleedij, die alle trappen van hun uiterlijke beschaving kenmerkte, de geheimzinnig langs de huizen schuifelende oosterlingen, de blanken ten slotte, die het stadsbeeld bepaalden — want Johannesburg is, ondanks de numerieke meerderheid van zijn gekleurde bevolking, ontgenegelijk een blanke stad. En tusschen dat gewoel door een ononderbroken stroom van auto's, waarvan de bestuurders met welhaast spreekwoordelijke roekeloosheid de verkeersvoorschriften negeerden, en talrijke trams-met-bovenverdieping, die over drie banen door de straat daverden.

Tegenover hem verhief zich het twaalf etages hoge gebouw van een warenhuis, een leelijke, Amerikaansch-zakelijke kubus van staal, beton en glas. Van zijn kantoor uit was het mogelijk een gedeelte van de afdeling heerencollectie te overzien, doch ook hierin zocht en vond zijn blik niets, wat hem kon boeien. Op de plaats waar de driftige hartslag van de rumoerige zakenwijk al-beheerschend is, gevoelde Ter Hofstede zich eenzaam, alsof hij tot een andere wereld behoorde en zijn gedachten gingen ver uit boven het bonte tooneel op straat.

Zijn bureau stond met een zijkant tegen het breede raam van zijn ruim kantoor. Het zag er uit als elke werktafel van den modernen zakenman, met zijn telefoon, zijn briefvakjes en stapeltjes papieren. Het goudkleurig behang van het vertrek reflecteerde luidruchtig het vrijelijk binnenstromende zonlicht; brutaal speelden de stralen in alle hoeken en soms leek een gedeelte van den wand in vlammen te staan. Een paar goede reproducties van oud-Hollandsche meesters en een antieke koperen kan met asters waren aanwijzingen voor den goeden smaak van den man achter het bureau en tevens temperden zij de opdringerigheid van enkele reclameplaten, die betrekking hadden op artikelen, waarin de firma Ter Hofstede handelde: „Baltische dele, kaahtout, plafonplanke, sement”. Die mengeling van huiselijkheid, artistieke zin en zakelijkheid was typeerend voor den gebruiker van dit werkvertrek.

Ruim een jaar geleden — Pieter was toen juist achtentwintig geworden — was de oude Ter Hofstede, de man, die zijn onderneming tot den bestbeklanten bouwmaterialienhandel van Johannesburg had opgewerkt, gestorven en als eenige zoon had Pieter de leiding overgenomen. Al had hij niet al te veel animo voor deze taak, praktisch was hij er volkomen voor berekend, want zijn vader had op het standpunt gestaan, dat er meer dan schoolse kennis en boekenwijsheid wordt vereischt om in het zakenleven te slagen. Hij had zijn zoon niet gespaard en hem een harde leerschool laten doorloopen in alle afdelingen van het bedrijf, waardoor Pieter een gedegen kennis had opgedaan van de werkmethode en artikelen der firma. Niettemin was de zelfstandigheid hem in den beginne zwaar gevallen; in de eerste maanden had hij de straffe besturende hand van den geroutineerden ouden handelaar gemist, doch hij had zich met succes door alle moeilijkheden geworsteld. Thans, op een leeftijd, waarop de meesten eerst aan het begin van hun carrière staan, was de jongeman financieel onafhankelijk en hij zou zich buiten de kantooruren zonder bezwaar aan de genoegens van sport en gezelschapleven hebben kunnen wijden.

Dat hij dit niet deed, was het gevolg van een eigenaardigen karaktertrek, die eigenlijk meer een dromer dan een vlotten zakenman van hem had gemaakt. De wilskracht, die hij bezat, was voldoende om hem er toe te brengen zich overdag energiek met de belangen van de zaak bezig te houden, doch niet zoodra was hij thuis of hij sloot zich urenlang in zijn bibliotheek op, waar hij zich geheel overgaf aan zijn oudheidkundige studien in het algemeen en aan de navorsching der oude familiepapieren in het bijzonder.

Volledigheidshalve is het misschien juist er

nog een liefhebberij bij te voegen. Het gebeurde wel eens, dat hij zijn kantoorwerk plotseling een middag in den steek liet, ten einde de stad doot te zwerven op zoek naar antiquiteitenwinkelletjes. Van deze uitstapjes kwam hij dan 's avond thuis met allerlei koperwerk en oude pullen — pullen noemde tante Malie, zijn oude huis-hoedster, deze aanvinsten oerbiedig — welke, tot haar wanhoop en ergernis, de weinige ruimte kwamen innemen, die vorige strooptochten in zijn studeerkamer hadden gelaten.

Het liefst zat hij evenwel in oude familiepapieren en kronieken te snuffelen en niets verschaftte hem meer vreugde dan het ontdekken van nieuwe bijzonderheden over het geslacht, dat, sinds Jan van Riebeeck in 1652 voor de Oostindische Compagnie een nederzetting aan de „Caep de Bonne Esperance” stichtte, deel had uitgemaakt van het Boerenvolk en er alle zorgen en vreugden mee had gedeeld.

Op 24 December 1651 had Govort ter Hofstede, de jongste zoon van een welgesteld Amsterdamsch koopman, zich als klerk van Van Riebeeck op de „Drommedaris” ingescheept. Hij zou evenmin als de kommandeur zijn vaderland terugzien, doch hij had aan de Kaap een tweede tehuis gevonden, dat stevig gegrondvest was na zijn huwelijk met Klaartje Boom, de dochter van den hovenier Hendrik Boom, die met zijn gezin op hetzelfde schip de reis had meegemaakt. Van toen af was de naam Ter Hofstede eervol verbonden geweest aan talrijke episodien uit de Zuidafrikaansche geschiedenis.

In den loop der eeuwen was de familie klein in getal gebleven. Twee ooms van Pieter waren in den oorlog van 1899-1902 gesneuveld en na het overlijden van zijn vader was de tegenwoordige Ter Hofstede de eenige drager van den geslachtsnaam geworden. Menigmaal had het spriterijk knotje haar van tante Malie droevig met haar uitgedroogd kopje meegeschud, als zij overdacht hoe slecht de kansen op het voortbestaan van de familie stonden met een representant, die zoo teruggetrokken leefde, zoozeer den hang naar de eenzaamheid in zich had. Doordat zijn moeder was gestorven, toen hij nog heel jong was — zij vormde een onwezenlijken achtergrond in zijn herinneringen — gevoelde zij zich ten volle verantwoordelijk voor zijn welzijn, doch als zij het soms waagde toespelingen te maken op de wenselijkheid van een huwelijk, lachte hij maar wat en ging zijn gewonen gang, dat wil zeggen, hij begroef zich diep in zijn boeken en documenten en was aldus volmaakt gelukkig.

Er kwamen echter, vooral in den laatsten tijd, momenten voor, waarin hij zich minder gelukkig gevoelde. In het bijzonder, als hij de sleur van het alledaagsche moeilijk de baas kon blijven. Dan doortrok hem een gevoel van wrevelig stemmende onrust en zijn gedachten droegen hem ver weg van kantoor, naar het droomland, dat hij opbouwde uit den inhoud van zijn oude papieren.

Hij gaf zich in die oogenblikken aan de stoutste fantasieën over, leefde geheel in het verleden en volgde de in de familie bijna legendarische figuur van oom Pieter, zooals deze in 1838 tegen den grooten Zoeloekoning Dingaan moest hebben gestreden of hij bestormde met oom Geert den Majuba-berg, verjoeg er de „Rooiroks” en plantte er de vlag van het vrije Transvaal.

En nog verder terug liet hij zich voeren, naar de dagen van de Compagnie, toen de Ter Hofstedes in het deftige koopmanshuis aan de Lauriergracht in Amsterdam woonden — een kopergravure van het stamhuis was een van zijn kostelijkste bezittingen — en tot de notabelen van de stad werden gerekend. Want ook uit die periode van de familiegeschiedenis waren wetenswaardigheden bewaard gebleven, geput uit oude akten en documenten, eertijds opgeborgen tusschen de vergeelde bladen van den veelgebruikten bijbel.

In die perioden van lusteloosheid kon hij zijn aandacht moeilijk bij zijn dagelijksch werk houden en stelde hij er niet het minste belang in of hij veel verkocht van zijn speciale aanbieding in „witkalk om kafferkamers mee uit te wit”, zooals een groot plakkaat in het magazijn te lezen gaf.

Zoo verging het hem ook nu. Hoe lang hij al had zitten soezen, zou hij onmogelijk hebben kunnen zeggen; eerst door het dringend bellen van de telefoon schrok hij op.

„Die brief van Brantjes...? Schrijf hem maar terug, dat wij er niet aan denken een lagere prijs te berekenen. Hij kan toch nergens anders terecht, zeker niet goedkoop. Heb je er nog aan gedacht, De Groot een hoodschap te sturen?”

Hij wist zich direct weer op zijn werk te concentreren. Er was wel eens een nieuwe bediende geweest, die tot zijn schade had ondervonden, dat Ter Hofstede in kantoor tijd zijn liefhebberijen en zijn zaken aardig goed uit elkaar hield.

Meer dan ooit kostte deze concentratie hem evenwel dezen middag inspanning en vroeger

De houten schuilplaatsen, die aan boven- en zijkanten door een dikken aarden wal waren beschermd, worden door de Amsterdamsche jeugd als speelplaatsen gebruikt, met het gevolg dat hier en daar de beschuttende laag geheel is verdwenen.

De toegang tot de schuilplaats onder een basculebrug bij de Markthallen. Panorama-Valks

stad waren voor het houten bruggen, zoonog liggen, bijvoorbeeld Achterburgwal, deemde hoge boogwonderen op den evenmin geschikt de op gelijk niveau hikt. Deze werden Hetgeen eveneens en zijn immers zeer dan elders is be- de straten te smal

De brug schuilplaatsen (Amsterdam is de eenige stad, die ze heeft) zijn natuurlijk niet voldoende voor de hoofdstad. Op de noodige punten zijn bovengrondsche schuilplaatsen gebouwd, deels van beton, deels van hout met een dikken aarden wal op het dak en langs de zijkanten. Over die zandlaag moet nog iets gezegd worden, iets van minder prettigen aard. De jeugd heeft ontdekt, dat het leuk spelen is in en op de schuilplaatsen. Kinderen klauteren er op en af, zij dollen er overheen, en van al dat wilde op- en afspringen worden de wallen niet beter, met het gevolg, dat bij verschillende schuilplaatsen van het talud slechts een mager bergje zand over is. Bovendien is het bij spelen niet gebleven. Hier en daar is men opzettelijk aan het vernielen gegaan, en dat heeft reeds zulke schrikbarende vormen aangenomen, dat het talud zoo goed als verdwenen is, dat ook de houten schuilplaats zelf ernstig bedreigd is. In één geval, in de Spaarndammerbuurt, is het al zoo erg, dat de schuilplaats geheel moet worden afgebroken.

Misschien is het niet altijd van kinderen te verwachten, dat zij inzien, welke noodlottige gevolgen hun spel kan hebben. Doch kunnen de ouders hun spruiten niet inscherpen, dat zij de schuilgelegenheden in geen geval als speelplaats mogen gebruiken? En kunnen de volwassenen de kinderen niet verjagen, wanneer zij langzaam maar zeker de schuilplaatsen afbreken? Het gaat hier toch om een algemeen belang van de eerste orde. Iedereen, ook hij die de kinderen maar laat spelen, kan, wanneer hij zich tijdens luchtgevaar op straat bevindt, ondervinden, dat hij de schuilplaats zoo bitter nodig heeft.

De toegang tot de schuilplaats onder een basculebrug bij de Markthallen. Panorama-Valks

te midden van dit architectonisch een standbeeld van een ernstig letter A in zijn hand. U raadt het is de beroemde Lourens Jansz., ukkunst uitvond en dat nog wel ndeling met zijn kleinzoon in den in werkelijkheid wel een beetje gaan, vast staat echter, dat deze en der eersten was, die met behulp ers drukten. En sindsdien hebben m immer vermaarde drukkers

op de Grootte Markt begint en dan die Grootte Houtstraat volgt, kan op 't eind aan zijn rechterhand een alleraardigst kerktoerentje bewonderen. Het werd gebouwd door Hendrick de Keyzer voor de Nieuwe Kerk, die even later door Jacob van Campen herbouwd werd. U ziet: aan namen van beroemde bouwmeesters is in Haarlem geen gebrek. Wie maar ver genoeg doorloopt, komt op de Dreef, waar, nog even voor den Hout, het Paviljoen staat, een weidsch gebouw, daar in 1785 voor een rijken Amsterdamschen bankier neergezet. Toen Lodewijk Napoleon zich in de Spaarnestad ophield, heeft hij deze bankierswoning tijdelijk als paleis gebruikt.

Haarlem is een stad van hofjes, nergens in ons land vindt men er zoo veel bij elkaar. Naast groote, zooals het Teylershof aan het Spaarne en het hofje van Staats in de Jansstraat, zijn er vele kleine, die men zoeken moet, zoo achteraf liggen ze vaak. Hoe dit zij, zoo'n speurtocht door het oude Haarlem is de moeite waard, geen wandelaar met oog voor historisch schoone zal er spijt van hebben. En buiten de stad begint het feest voor den natuurliefhebber: de bollen-velden, de duinen, het kronkelende Spaarne.

Waarlijk, het is nog immer, zooals Karel van Mander reeds voor eeuwen zong: „Maer Haarlem heeft samen in een gebonden, Segh ick haer der eere (geen ander geblaemt), Alles hetgeen een goede stat betaemt...” L.

De gevels aan het Korte Spaarne en de forsche Amsterdamsche poort. Pan. Valks

Haarlem wandelt, ziet dat hij in een Overal in de an nog, tusschen an later, de pit-tjes zooals het aan het Spaarne. Maar ligt het be-nessergrachtje, juist de demping overal ontmoet de gevelsteenen, an den tijd toen men droegen. Op ven een paar van e Haarlem be-Inden Rosbaer”

Op de Botermarkt: de gevelsteen „Inden Rosbaer” uit 1611.

de Botermarkt. Veel andere ver-laar waren zeer curieuse bij. an „De Vriessse Boterham”, „De Hoet”, „t Bonte Calff”, „De ter”, „De Kalveren Dans”, „Int”, „De Cleijne Conijnen”, „De tijt” en meer van die benamingen, e Haarlem op uithangborden of ebben geprikt?

an Haarlem is de Grootte Hout-et behoorlijk druk kan zijn. Wie

Het imposante Teylers Hofje aan het Spaarne.

hoofdhair. Ook dit euvel kan in verband staan met onze voeding, terwijl ook zenuwen invloed kunnen uitoefenen.

Ernstiger is het geval als er roosvorming in het spel is. Over het algemeen wordt hier te lichtvaardig over gedacht. Als men een werkelijk overdreven haaruitval constateert en eenvoudige middelen als geregeld intensief borstelen en de hoofdhuid masseren met alcoholhoudende haarwaters, die de huid prikkelen en daardoor den bloedsomloop activeeren, op den duur niet helpen, dan doet men verstandig een huidarts of een haarspecialist te raadplegen. Hoogtezon en massage doen soms wonderen, terwijl het juiste smeerseltje vaak ook reeds binnen afzienbaren tijd verbetering brengt.

Behalve in het geval van roos behoeft men zich niet direct ongerust te maken als het haar overmatig uitvalt, want dat is nu eenmaal een kwaal des tijds. En borstelt men geregeld of ondergaat men een hoogtezonkuur, waarbij de tijdsduur der bestralingen eerst klimt en dan weer daalt, of laat men zich geregeld masseren, dan mag men zich niet te gauw laten ontmoedigen, want het duurt soms maanden en maanden voordat men werkelijk verbetering ziet. Is men in tijden dat het haar slap en onwillig is licht geneigd vaker naar den kapper te gaan, dan moet men wel bedenken, dat hoe meer men aan het haar laat knoeien des te langer het duurt voordat het weer in orde is.

Haenchen-Recla

KLACHTEN van den dag

Menigvuldig zijn de brieven waarin wanhopige lezeressen zich beklagen, dat ze op het oogenblik te zeer in gewicht toenemen. Het klinkt ongelooflijk, maar als we eens om ons heen zien, zullen we bemerken, dat er inderdaad verschillende vrouwen en meisjes zijn, die ondanks een straffe rantsoenering zwaarder worden. „Ondanks” rantsoenering zou misschien eerder „door” rantsoenering moeten zijn, want bij velen ligt de oorzaak juist in het feit, dat de keuze van voedsel op het oogenblik zooveel kleiner is en men dus niet vermijden kan wat men eigenlijk beter deed niet te gebruiken. Zoo waren er voor den oorlog velen, die heel weinig brood en heelemaal geen aardappelen aten. Bestond er voorheen niet het minste bezwaar om op dieet te leven, omdat men het tekort op allerlei wijzen kon aanvullen, op het oogenblik zou het onverantwoordelijk zijn om voedingsmiddelen, die ons toegewezen worden, te laten staan alleen omdat ons figuur er wat op achteruitgaat. Ook het feit dat velen van ons er thans door gebrek aan fietsbanden en schoenzolen minder op uit trekken dan vroeger speelt een rol, om van het over het algemeen veel vroeger naar bed gaan en dus meer rusten nog maar niet eens te spreken. Dat gebrek aan lichaamsbeweging valt echter weg te werken door geregeld gymnastiek te doen, liefst onder goede leiding, die kan beoordeelen welke oefeningen we het meest noodig hebben.

Een tweede klacht, die thans veel voorkomt, is die over het uitvallen en afbreken van het

VROOLIJKE GARNEERING VOOR EEN EFFEN JURK

De tegenwoordig zoo moderne schouderkragen, die een eenvoudig jurkje op aardige wijze garneren, kunnen we met behulp van een restje witte stof en wat kunstgaren heel gemakkelijk zelf vervaardigen. De gehaakte rand van bijgaand modelletje is zóó eenvoudig, dat zelfs de minst ervaren haaksters hem zonder veel moeite zullen kunnen namaken!

Benodigdheden hiervoor zijn: een lapje oud linnen of piqué voor den kraag, 2 klosjes wit kunstgaren en een haaknaald no. 9.

Van het stukje stof, dat we hiervoor gebruiken, naaien we een kraag, die, wanneer we hem op het jurkje passen, aan weerszijden ongeveer 2 cm smaller is dan de schoudernaad. De afstand van den onderkant van den kraag tot aan het hoogste schouderpunt is ongeveer 16 cm, terwijl de afstand van den onderkant van den kraag tot aan de diepste halsuitsnijding slechts 10½ cm is. De halsuitsnijding van het voorpand is dus 5½ cm diep, in tegenstelling met de halsuitsnijding van het rugpand, die slechts 4 cm diep is. Ook hier is de afstand van den onderkant tot aan het hoogste schouderpunt 16 cm. Middenachter knippen we echter in lengterichting door: den kraag sluiten we nu door middel van kleine knoopjes, die we aan de eene zijde, en trensjes, die we aan de andere zijde naaien.

Tot slot werken we den omtrek af met een klein rolzooimpje.

Den gehaakten rand, die uit allerlei kleine rondjes bestaat, haken we als volgt: met een dubbelen draad (we gebruiken dus beide klosjes gelijktijdig) zetten we 6 lossen op en sluiten deze door middel van een halve vaste tot een ring; hierin haken we als volgt:

1e toer: 3 lossen (voor het 1e st.), * 2 lossen, 1 st. in het rondje, van * af nog 4 maal herhalen, 2 lossen, die we door middel van een halve vaste bevestigen aan het 1e stokje (de 3e van de eerste 3 lossen dus).

2e toer: 3 lossen (voor het 1e st.), 4 st. in het eerste boogje, * 2 lossen, 1 picotje (d.i. 3 lossen

en 1 vaste in de eerste van deze 3 lossen), 2 lossen, 5 st. in het volgende boogje. Van * af herhalen we nog 4 maal.

Tot slot haken we nog 2 lossen, 1 picotje en 2 lossen. De laatste van deze 2 lossen verbinden we weer door middel van een halve vaste met de 3e losse van de eerste stokjesgroep. We breken nu den draad door en werken hem aan de achterzijde onzichtbaar af.

De volgende rondjes worden op dezelfde wijze gehaakt als het eerste rondje, met dit verschil echter, dat we ze nu door middel van een halve vaste tusssen twee picotjes aan elkaar vasthaken. Wanneer we een lengte hebben, die overeenkomt met den omtrek van het kraagje, dan naaien we elk rondje door middel van 1 picotje aan het kraagje vast. Tot slot persen we het kraagje zoowel als den rand vochtig op; desgewenscht kunnen wij het geheel vóór het strijken nog even licht stijven.

Pan.-studio

enkele druppels vanille-essence, 2 lepels basterdsuiker.

Breng de taptemelk aan de kook, voeg er het zout en de suiker aan toe.

Maak het eustardpoeder met een beetje achtergehouden, koude taptemelk aan tot een papje, giet dit onder roeren in de kokende vloeistof. Laat de vla plm. 3 minuten doorkoken. Roer er van het vuur de ananasesence doorheen. Laat de vla afkoelen onder af en toe roeren om de vorming van een vlies te voorkomen. Vul de glazen voor de helft met de koude vla.

Bereid het schuim op de volgende wijze: Breng de taptemelk aan de kook, voeg er het zout en de suiker aan toe. Maak het aardappelmeel of de maïzena met een beetje achtergehouden, koude taptemelk aan tot een papje. Giet dit onder roeren in de kokende vloeistof. Laat deze gebonden taptemelk koud worden. Klop haar dan met een garde tot een schuimige massa verkregen is. Klop er de basterdsuiker en enkele druppels vanille-essence doorheen. Vul de glazen verder met dit schuim.

GEVULDE AMANDELTAART

150 gram zelfrijzend bakmeel, 30 gram boter, 60 gram basterdsuiker, een snuijfe zout, plm. ¼ dl water, enkele druppels vanille-essence. Voor het vulsel: 40 gram gortgrutten, water, 3 dl taptemelk, een snuijfe zout, 15 gram eustardpoeder, 20 gram suiker, een theelepel amandelsence. Voor de garnering: een lepel hagelslag. Snijd de boter in de bloem tot klontjes, die de grootte hebben van een erwt. Voeg de suiker, het zout, het water en de vanille-essence toe. Kneed het mengsel tot een soepel deeg. Rol het op een met bloem bestoven tafel of aanrecht uit tot een plak van plm. ½ cm dikte. Bekleed met dit deeg een beboterden springvorm, die een doorsnede heeft van plm. 18 cm. Laat den vorm 10 minuten op een koude plaats staan. Bak daarna de taart in een matig warmen oven lichtbruin en gaar. Laat haar even bekoelen, neem haar uit den vorm en laat haar uitdampen op een taartrooster.

Maak het vulsel op de volgende wijze:

Week de gortgrutjes gedurende een nacht in zooveel water, dat ze juist onder staan. Breng ze den volgenden morgen met het weekwater, de taptemelk en het zout aan de kook. Laat ze gaar worden in plm. 15 minuten. Maak het eustardpoeder met een beetje achtergehouden, koude taptemelk aan tot een papje. Giet dit onder roeren in de kokende massa. Laat het geheel nog 3 minuten doorkoken. Voeg er de suiker en, van het vuur, ook de amandelsence aan toe. Laat de brij onder af en toe roeren afkoelen. Vul de taart er mee. Strijk den bovenkant met een mes glad en garner hem met hagelslag.

Pan.-studio

GOEDE RAAD IS NIET DUUR

Alle correspondentie betreffende deze rubriek, voorzien van het motto „Goede raad is niet duur” en met een ingesloten postzegel van 7½ cent, te richten aan ons hoofdkantoor, Nassaulaan 51, Haarlem, of een onzer bijkantoren.

MOTTEN!

„Tot mijn schrik ontdekte ik „de mot” in mijn overjas. Overal komen kale plekjes. Ik heb reeds mottenballetjes tusssen de voering gedaan, doch dit helpt niet. Kunt u mij in dezen goeden raad geven?”

Wij raden C. J. V. te Kerkrade aan de jas eens een bad van water met een flinken scheut ammonia te geven. Laat u haar daar eens een dag in staan. Daarna goed uitspoelen en in de zon te drogen hangen. Vooral de naden en zakken goed inspecteeren! Daar willen de rupsjes nog wel eens inzitten. Vervolgens kunt u de aangevaste plekjes goed insmeren met een anti-motpoeder, dat bij den drogist verkrijgbaar is.

DE LIJMVLEK

in het donkerblauw wollen rokje kan mejuffrouw v. d. A. te Sittard probeeren te verwijderen met azijn. Indien dit niet mocht baten, dan kunt u de vlek behandelen met acetone.

Feestelijke gerechten voor MOEDERDAG

RADIJSBOTERHAMMETJES

8 sneetjes brood, boter, 4 plakjes roggebrood, een bosje radijs, zout.

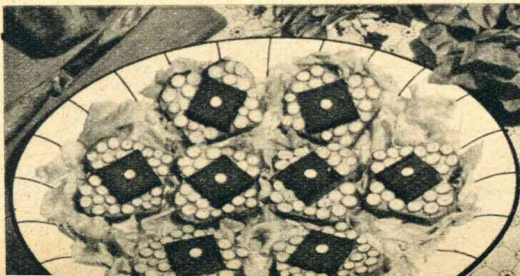
Besmeer het brood met boter, snijd het roggebrood tot vierkantjes. Leg een ruit op elk sneetje brood. Ontdoe de radijs van de blaadjes en de worteltjes, wasch ze enkele malen in schoon water. Snijd ze daarna in plakjes. Beleg hiermee de onbedekte gedeelten van het brood. Leg als garnering ook een plakje op de ruit roggebrood. Bestrooi de radijs vlak voor het opdienen met fijn zout.

Beleg een schotel met sla, die is gewassen en in een vergiet heeft uitgelekt. Schik hierop de boterhammetjes.

ANANAS-PARFAIT (4 personen)

4 dl taptemelk, een snuijfe zout, 25 gram suiker, 15 gram eustardpoeder, 1½ theelepel ananasesence.

Voor het schuim: 2½ dl taptemelk, ½ afgestroken eetlepel maïzena of aardappelmeel, een snuijfe zout, ½ afgestroken eetlepel suiker,

dan gewoonlijk vertrok hij naar huis. Nadenkend, een beetje ontevreden over zichzelf, daalde hij de trappen af en slenterde het magazijn door, waar de bedrijvigheid op dat uur haar hoogtepunt beleefde. Het liep tegen den tijd, waarop de autodiensten naar de omliggende dorpen afreden en altijd leek het, alsof er op het laatste moment het meest te doen viel. Het was een aan- en afloopen van bedienden met vrachtbrieven en facturen, magazijnknechten die kisten dichttimmerden en versleepten en anderen, die de vrachtauto's van de firma Ter Hofstede laadden. Er hing een prikkelende geur van pakstroom en verf in de groote ruimte en een verward gezemoes van stemmen vermengde zich met hamergeklop en het striemende geluid van de huistelefoon tot een symphonie van den arbeid.

Een jonge man, die in een hoekje bezig was met behulp van bliken schablonen kisten te merken, keek even op van zijn werk en legde den kwast neer. Zijn blik zocht dien van zijn patroon en toen Ter Hofstede dreigde te vertrekken zonder in zijn richting te kijken, legde de knecht met een bruusk gebaar de schablonen op de kist, die hij juist onder handen had. Snel liep hij op hem toe, zij kwamen tegelijk aan de achterdeur van het magazijn.

„Mijnheer...” begon de jonge man aarzelen. Ter Hofstede keek op en bleef met de hand aan den deurnop glimlachend staan.

„Wat, is dit jij, Van Dalen? Iets anders?” De magazijnknecht schudde zijn hoofd en glimlachte mee.

„Nee, mijnheer, niks bijzonders, maar ik wou u vertellen, dat ik een brief van huis heb gehad. U vroeg mij immers u nog eens te laten weten wanneer ik wat uit Amsterdam hoorde?”

„Natuurlijk, natuurlijk...”

Ter Hofstede knikte. Hij begreep Van Dalen. Een half jaar geleden was de Amsterdammer uit Holland overgekomen, met enkele tientallen landgenooten, die, aangelokt door de hooge loonen en gunstige arbeidsmogelijkheden, hun geluk in Zuid-Afrika gingen beproeven. De goudstad had hen aangetrokken, doch het was ver weg van den romantischen schijn en de harde werkelijkheid van het mijnwerkersbestaan, dat Van Dalen emplooi had gevonden.

Toen hij zich kwam presenteren, had Ter Hofstede hem zonder aarzelen aangenomen en zijn besluit had hem niet berouwd. Want niet alleen was Van Dalen, die enkele jaren jonger was dan Pieter, een alleszins bekwaam en ijverig medewerker gebleken, bovendien had de Zuid-Afrikaander in hem een schier onuitputtelijke bron ontdekt, waaruit hij gegevens kon putten over de stad, die hij bijna zoo goed kende als zijn geboorteplaats, al was hij er nimmer geweest — over Amsterdam. Wel ging de belangstelling en dus de kennis van Van Dalen in geheel andere richting dan die van zijn werkgever, deze slaagde er niettemin telkens in wetenswaardigheden op te doen, die nu eenmaal niet in boeken en oude documenten zijn te vinden. Al was Amsterdam voor den magazijnknecht de stad van het Stadion en de sintelbaan, van Nieuwendijk-vermaak en Jordaancabaret en voor Ter Hofstede de plaats van schilderachtige grachten, patriciërshuizen en traditie, een gesprek in een verloren halfuurtje was steeds een genoegen.

Ditmaal echter stond zijn hoofd er niet naar een praatje aan te knopen.

„Alles goed thuis?” vroeg Pieter afwezig.

„Dat gaat wel, mijnheer. Vader aan het werk, gelukkig, dus de oudjes kunnen weer vooruit.”

De oudjes kunnen weer vooruit, een aanwinst voor zijn Nederlandsche vocabulaire. Vaak hadden zij samen gelachen, als zij elkaars taal probeerden te spreken; verder dan een zonderling mengelmoeisje brachten zij het meestal niet. Pieter had trouwens een beteren leeraar kunnen treffen dan de Amsterdammer, die een nogal sappig soort Nederlandsch sprak.

„En volgenden keer praten we wat langer,” zei Ter Hofstede met een vriendelijk klopje op den schouder van den jongen man. Ook Van Dalen kon hem dien middag niet in goede stemming brengen.

Een vrij scherpe zuidenwind, die stofdeeltjes meevoerde van de gruishoopen bij de mijnen, blies hem pal in het gezicht en hij was blij toen hij in den auto zat. Hij verlangde er naar de drukke binnenstad te ontvluchten, doch een vechtpartij tusschen twee rickshajongens had het verkeer in de Marktstraat geblokkeerd en het duurde ongeveer tien minuten, voordat de luidsprekerauto van de verkeersafdeeling der politie den stroom van voertuigen weer in juiste baan had geleid. Hij zag daarom af van zijn oorspronkelijk voornemen een ritje te maken door het Joubertpark en reed langs den kortsten weg naar de royaal uitgebouwde buitenwijk in het noordelijk stadsdeel, waar zijn woning, een groot type landhuis, stond.

Toen hij van de garage naar het huis liep, kwam tante Malie hem al tegemoet.

„Wat vroeg!” verwonderde zij zich. „Het is al guur, niet?”

Bedrijvig slofte zij voor hem uit. „Sannie Schoeman heeft opgebeld,” praatte zij over haar schouder. „Ze wil, dat je met haar meegaat, een uitstapje of zoiets. Vanavond is zij thuis. Of je haar terugbelt, vroeg ze. O ja, en er is een brief uit Holland gekomen.”

De samentrekking van zijn wenkbrauwen, die haar eerste mededeeling had veroorzaakt, maakte plaats voor een uitdrukking van belang-

stelling. Een brief uit Holland! Dat kon niet anders beteekenen dan een antwoord op zijn verzoek om inlichtingen omtrent de erfenis van den eersten Ter Hofstede, die in het voorvaderlijk huis aan de Lauriergracht in Amsterdam had gewoond.

Toen tante Malie een half uur later zijn studeerkamer binnenkwam, zat hij nog steeds achter zijn schrijftafel, zooals hij er was neergevallen, zijn hoed achter op het hoofd geschoven. Sannie Schoeman was volkomen vergeten, het bureaublad lag bezaaid met papieren, waarmee hij de gegevens uit den brief had vergeleken. Binnen het bereik van zijn rechterhand stond een kop koffie, onaangeroerd en steenkoud.

„'t Is altijd hetzelfde,” schamperde de oude vrouw. Brommend nam zij de koude koffie weg, doch geen minuut later keerde zij terug met een dampende kop, dien zij hem onder den neus hield. „En nou eerst opdrinken, anders blijven we geen goeie vrienden!”

Glimlachend gehoorzaamde hij. De verhouding tusschen deze twee menschen was in een jarenlang samenzijn ver uitgegroeid boven die van werkgever en dienstbare. Dat kon ook moeilijk anders door de wijze, waarop tante Malie hem zijn moeder had doen vergeten. Zoolang zijn herinnering reikte, had hij haar met dien vertrouwelijke naam aangesproken. Zij was het geweest, die hem op den eersten schooldag tot in het klasselokaal had gebracht, zij was zijn toevlucht als de verlegen jongen verdriet had gehad en die aanhankelijkheid en zorg waren door de jaren heen gebleven en versterkt.

Hoofdschuddend keek zij naar het wanordelijke bureau. Dat iemand er lust in kon hebben zich voortdurend bezig te houden met dien ouden rommel, ging haar verstand te boven.

Hij zag haar blik en weer gleed er een lachje over zijn gezicht, waardoor het zonniger werd, prettig om naar te kijken.

„Die voorouders van me waren menschen van beteekenis,” zei hij. „Ik lees hier, dat een zekere Jan ter Hofstede in 1689 zijn oudsten zoon een erfenis heeft nagelaten van f 20.000.—! Dat was een heel bedrag voor dien tijd. Iemand, die over zooveel geld had te beschikken, ging toen voor een rijk man door...” Zijn gelaat nam een mijmerende uitdrukking aan. „En dan te bedenken, dat zijn tweede zoon practisch zonder een cent hier aan de Kaap zat...” Hij glimlachte stil voor zich heen en schudde zijn hoofd. „Kijk, dat is nu iets, wat me gewoonweg geen rust laat. Ik zou willen weten hoe die familieaffaire in elkaar heeft gezeten, snapt u?”

„Dat zal wel.” Zij haalde onverschillig haar schouders op. „Maar wat schiet je er mee op of je dat weet? Het geeft je geen enkel voordeel...”

Tante Malie ging altijd nuchter op zijn geesdrift in. Hij was daaraan gewoon en nam dat heel gemoedelijk op.

„Wat kunt u daar toch prozaïsch over praten,” verweet hij schertsend. „Voelt u niet aan hoe aardig het is al die dingen over je geslacht op te sporen? Dat is een studie, die nooit verveelt en die telkens weer nieuwe verrassingen oplevert...” Droomerig staarde hij langs haar heen. „Ik moest er noodig eens een kijkje nemen... Holland... ons stamland, tante Malie... Het is er niet als hier, de zon schijnt er veel minder, maar het moet er evengoed mooi zijn...” Hij maakte een haast verontschuldigd handgebaar en kwam tot de werkelijkheid terug. „En dan... we zijn er per slot van rekening in bijna driehonderd jaar niet geweest.”

Een vage ongerustheid kwam in haar oogen, terwijl ze zei:

„Wat moet je nu in Holland zoeken? Je kent er niemand en er is geen mensch, die voor je kan zorgen. Het regent er altijd, nooit schijnt de zon, zooals hier. Er is op de wereld maar één land, waar het waard is te wonen en dat is Zuid-Afrika.”

Er huilde nog veel van den ouden Boerentrots in tante Malie en altijd, als hij haar zoo hoorde praten, kwam hij onder den indruk van haar plechtigen ernst.

„Ik weet het niet...” aarzelde hij. „Je moet toch ook eens wat meer van de wereld zien. En dan, wat zou ik in Holland niet kunnen vinden over onze familie. Ik ben er van overtuigd, dat er heel wat meer merkwaardige gegevens bewaard zijn gebleven dan ik nu heb.”

Zijn oogen schitterden en zijn stem kreeg een warmen klank, toen hij voortging: „Kijk, dat kunt u misschien niet begrijpen, maar dat is het liefste wat ik doe. Als ik in die oude akten lees, waar alles zoo nuchter in staat beschreven, dan beginnen de menschen, die er in voorkomen, voor me te leven. Dan zie ik ze en ik volg ze in hun doen en laten.” Hij stopte plotseling en voegde er na een seconde stilte peinzend aan toe: „Dat is het vooral, wat me in Holland zoo aantrekt.”

Tante Malie begreep het niet, dat was haar duidelijk aan te zien. Zij kon er ook geen vrede mee hebben, doch het pijnlijk-vragende in haar oogen werd overstemd door een goedgezichte zachtheid en zij glimlachte stil.

„Ik zal maar eens voor het eten gaan zorgen,” beëindigde zij het gesprek. „En vergeet niet Sannie te bellen!”

Hij zag haar na, een klein, gebogen figuurtje, en even kwam het in hem op, dat hij nooit meer op die manier moest praten. Maar dan dwaalden zijn gedachten af en een idee, dat hem eerst dienzelfden dag was ingevallen, kreeg zoetsjaan vasteren vorm.

WORDT VERVOLGD

HOOFDPIJN
ZENUWPIJN
KIESPIJN

NEUROBROMIN

Prijs per doosje 60 ct. *stilt pijn en kalmeert*

Verkrijgbaar bij Apothekers en Drogisten
N.V. v/h Fa. B. Meindersma Den Haag

Wij doen ons best!

De vraag naar Wybert is overstellend. Wij doen echter ons best, om ieder van tijd tot tijd aan een doosje Wybert te helpen.

WYBERT

„Sander, denk aan mij in 't Peperland!”

Het kost den bootman héél wat moeite om zich los te maken uit Agnietjes omhelzing. Maar vóór hij de loopplank van het Compagnieschip betreedt, stopt zijn vrijster nog een groote trommel in zijn plunjezak... heerlijke, versche honingkoekjes, dezelfde die wij nu Peynenburg's Krick-Kracks noemen. Peynenburg doet zijn best om er ook nu nog zooveel mogelijk te bakken!

PEYNEBURG

De fabriek, die zooveel honing door haar keek deed.

Alles wat de fabriek verlaat draagt den naam Hero met eere. Let op het merk Hero. Uw garantie voor kwaliteit!

Hero Jams
van versche vruchten

N.V. HERO CONSERVEN

Thans zetten wij ook nieuwe voeten aan KINDERKOUSSEN.

80 ct. p. paar

Bata

Ovaaltjes

helpen U bij reumatiek, ischias, pijnen en scheuten in ledematen en gewrichten, bij spit, griep, verkoudheid en zenuw- of hoofdpijnen.

Let op de naam „Ovaaltjes” en prijs op de verpakking: 20 tabl. slechts 60 cts. In alle apotheken en drogisterijen verkrijgbaar. Laat ons ook Uw ervaringen weten!

Sanita-Agentschap, Nassaukade 373, Amsterdam.

Tegen constipatie, chron. verstopping

Bereid uit Kissinger Bronzout en plantaardige extracten.

Boxbergers KISSINGER PILLEN

BETROUWBAAR ONSCHADELIJK

Vervaardigd te

BAD KISSINGEN

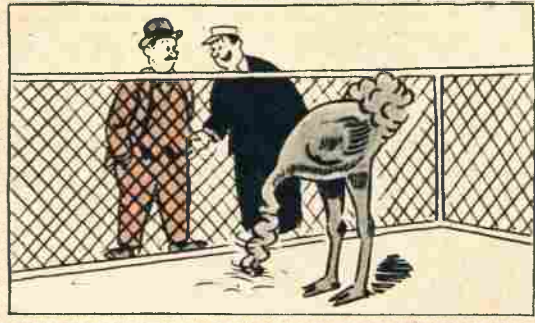
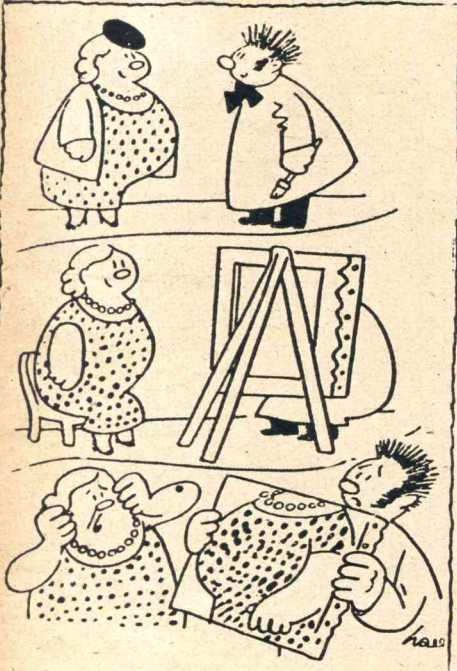
Dr. Schleichner

ADOX

FOTO

's Werelds oudste foto-chemische fabriek

TOT LEERING ENDE VERMAECK!

„Dat is de eenige manier om zijn kop in den grond te steken. De bodem is nogal hard, zie je!”

„Maar, mevrouw, u hebt toch uitdrukkelijk een borstbeeld verlangd!”

Teekeningen: T. Smits, Fr. Piet, Hus og Hjem-Deike

VENIJNIG
Hij (terwijl hij toeziet als zijn vrouw toilet maakt): „Ik snap maar niet hoe iemand er toe kan komen het haar van een andere vrouw te dragen. Dat gaat werkelijk boven mijn begrip.”
Zij (vinnig): „Och, draag jij soms niet de wol van een ander schaap op je lijf?”

PIJNLIJK
En bent u nog steeds met dat meisje verloofd, meneer Meier?”
„Nee, al lang niet meer, meneer Liflik.”
„Dat doet me genoegen om te horen, want eerlijk gezegd mocht ik dat meisje van u niet erg. Die had het, wat je noemt, achter haar elleboog.”
„Zoo?? Dan is het jammer dat ik met haar getrouwd ben, meneer!”

ONDOORDACHT
Je man schijnt als arts buitengewoon bemind te zijn.”
„Ja, dat is hij zeker; zijn patiënten gaan voor hem den dood in.”

Het dreigement. „Die brug open, of ik trap ze op slag in.”

KRUISWOORDPUZZLE

HORIZONTAAL :

- 1 werktuig
- 5 zuivelproduct
- 9 straatinham
- 13 sierplant
- 14 eer
- 15 boosaardigheid
- 17 bid
- 18 buiging
- 19 bedorven
- 21 speelgoed
- 23 bijwoord
- 24 voorzetsel
- 25 lokmiddel
- 26 meetkundig voorwerp
- 28 wapen
- 30 berg
- 31 loods
- 33 aanlegplaats
- 35 grondregel
- 37 kledingstuk
- 38 insect
- 40 stoot
- 41 spoedig
- 42 kledingstuk
- 44 boom
- 45 regeringsreglement
- 46 en dergelijke
- 47 insect
- 48 nauw
- 50 betekenis
- 52 belemmering
- 54 wig
- 56 boom
- 57 staaf
- 58 rijder
- 60 opstandeling
- 62 stuk goed
- 63 oogblik
- 67 bereider
- 68 doorgang
- 69 bevel
- 70 getij
- 72 speelgoed
- 74 haardos
- 75 schaaap
- 78 elasticiteit
- 78 dierenverblijf
- 80 grondstof
- 81 jong dier
- 82 priem
- 84 vrucht
- 86 grondsoort
- 88 familielid
- 90 tool
- 91 Geldersch dorp
- 92 zangnoot
- 93 versiering
- 94 schildknaap
- 95 zeef

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13				14			15	16	17		
18			19			20	21	22	23		
24		25			26		27	28	29		
30				31			32	33	34		
35	36			37		38	39	40			
41			42			43	44	44a	45		
46		47			48	49	50	51			
52	53	54	55	56			57				
58	59	60	61			62			63		
64	65	66	67			68			69		
70	71	72	73			74			75		
76	77	78	79	80			81				
82	83	84	85			86					
87	88	89	90			91			92		
93					94					95	

- 4 lidwoord
- 5 been
- 6 voegwoord
- 7 voegwoord
- 8 volgroed
- 10 soort onderwijs
- 11 vreemde munt
- 12 beneden
- 14 vrij
- 16 niet slim
- 19 vlug
- 20 lichaamsdeel
- 22 kleverige stof
- 25 riviertje
- 26 zangatem
- 27 onmachtig
- 29 vloeistof
- 30 vogel
- 31 vat
- 32 herkauwer
- 34 onvruchtbaar
- 36 bestelling
- 37 wilddoeder
- 39 metaal
- 42 werktuig
- 43 plaats in Friesland
- 44a zelfbescherming
- 49 kreet
- 51 bovenste deel
- 53 insect
- 55 waanzinnig
- 59 sportterm
- 61 huisdier
- 62 vernis
- 63 werptuig
- 64 voegwoord
- 66 bestemming
- 68 geneesmiddel
- 69 lichaamsvocht
- 71 verzoek
- 73 deelgenoot
- 74 zangnoot
- 75 afstand
- 77 tijdwijzer
- 79 bergplaats
- 80 insect
- 81 smart
- 83 badplaats
- 85 zangnoot
- 86 lied
- 87 voornaamwoord
- 89 voertuig
- 91 landbouwwerktuig
- 92 zonnegod

OPLOSSING VORIG NUMMER

Bons, parabel, pok, elite, samos, kano, sigaar, ked, Basel, eer, el, net, stek, r, r, asen, gas, er, eg, bres, fakkel, v, gereed, al, tak, ge, amen, anker, t, per, tin, r, akkie, dolk, ts, kus, es, emotie, a, panter, knop, de, la, dek, kade, h, r, Hera, esp, te, sok, agave, tal, Romein, rede, regie, Marne, pre, bereden, lade.

Waarom neem je dat kind toch op je stuurstang mee? Het huilt den heelen tijd.
„Juist daarom. Mijn bel is namelijk kapot.”

Ik neem aan, dat u met het landschap tusschen uw dorpie en de stad zeer goed bekend bent.
„O zeker, ik ken ieder reclamebord, dat langs den weg staat.”

Ik wou dat mijn dochter zangeres van beroep was.” — „Waarom?”
„Dan zou ze ten minste alleen maar zingen als ze er voor betaald werd.”

VOOR DE JEUGD

